

5318

సామెతలు

భూతయ సాంస్కృతిక పక్షపత్రిక

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : విద్యాన్ బుల్లసు సీతారామశాస్త్రి.

UNIVERSITY

సంపుటము - 17

రాజమహేంద్రవరము 16-8-94, 1-9-94

సంచికలు 43, 4

ఈ సంచికలో రచయితలు — వారి రచనలు

1 సాహిత్య దివాకరుడు - ఆచార్య శ్రీ దివాకర్ల	—	డా॥ నందుల గోపాలకృష్ణమూర్తి
2 మేలుకొలుపు	—	సూర్యదేవర రవికుమార్
3 అన్నమయ్య బాలల సంకీర్తనలు	—	విశేషాలు బి. గోవిందనాయుడు
4 అవతరించిన మిక్కిలిత	—	సూర్యదేవర రవికుమార్
5 ఒరియాధాషాభివృద్ధి - ఒక పరిశీలన	—	ఎస్. నారాయణరావు

1, 16 తేదీలలో ప్రచురింపబడును.

సంవత్సర చందా రూ. 20.00 లు

6 మాసముల చందా రూ. 12.00

విడి ప్రతి రూ. 2.00

* సకాలంలో చందా పంపి సహకరించండి *

ఒరియా భాషాభివృద్ధి - ఒక పరిశీలన

- యస్. నారాయణరావు

ఇతర ప్రాదేశిక ప్రాంతీయభాషలవలెనే ఒరియా భాష కూడ ఒరిస్సాలో ప్రాదేశిక ప్రాంతీయభాష ఈభాష ఒరియా వారి మాతృభాష. ప్రతి వ్యక్తి తన మాతృభాషను ఉన్నతిని గూర్చి పాటుపాటు చింతిస్తూ భావింపరు, ఆ దృష్టితో ఆలోచించిన యెడల మాతృభాషను ఉన్నతికి పాటుపడేముందు మాతృభాషను అభివృద్ధిచేయుట ప్రథమ కర్తవ్యము. మాతృభాష గొప్పతనమును చాటి చెప్పటకు ప్రాచీనులు సైతము చేసిన కృషి చిరస్మరణీయము. బుద్ధుడు సైతము బౌద్ధ ధర్మమును సంస్కృతములో ప్రచారముచేయక, పాళి, ప్రాకృత భాషలవంటి ప్రజా భాషలలో ప్రచారము చేయుట ఇంఛుకు తార్కాణము అదేవిధముగా జగన్నాథదాసు సంస్కృత భాగవతమును ఒరియా భాషలోకి అనువదించుటద్వారా ఆందరూ ఒరియా భాగవత మహాత్యమును తెలుసుకొనగలిగిరి మరియు ప్రతియింట ఆ పవిత్ర గ్రంథమును వూరించుకొనిరి తల్పలి తముగా ప్రతి ఒరియావాని హృదయములో ఒక అనూహ్యమైన మార్పును సంపాదించిపెట్టినదీ భాగవతము

బుద్ధుడు అక్కడ బౌద్ధ ధర్మమును పాళిభాషలోగాక సంస్కృతభాషలోగనక ప్రచారము చేపిమ్మన్నట్లయితే బౌద్ధ ధర్మము భారతదేశము వెలులకూడ జనప్రియమై యుండెడిది కాదు, కావున ప్రతివ్యక్తి తెలుసుకొనవలసినదేమన మూల భాష ఒరియా మాతృభాష మరియు ఆ ప్రతివ్యక్తి హృదయమును స్పృశింపజేయుటకు, ఆ దురదృష్టవశాత్తూ గూర్చి వ్యవహారము గంభీరమైనది. "మన అభివృద్ధి చెందుటకు ముందు మీ మాతృభాషను అభివృద్ధి పరచండి" అని తెల్పియున్నారు.

"ఒరియా భాషాభివృద్ధి" లో అంశంపై సమాలోచన చేసే ముందు మనము ఒరియా వాచకము, మనది ఒరియాభాష అనేది

గమనించవలసిన విషయం, ఇట్టి భావము ప్రతి ఒరియావాని రక్తములో ప్రవహించిననాడే తమ మాతృభాషను భాషా శృవులనుండి కాపాడుకోగలరు.

మనము మన ఇంటిలో భాషరాని మూగవానివలె ఉన్నట్లయితే ఇతరులెవరో మన యింటిని ఆక్రమించుకుందురు. మొదట మాటలతోనే ఏవ్యక్తి అయినా శతృవులను పరాస్త మొనరించును. అందుచే భాష మనిషియొక్క ప్రాథమికాత్మము, అదియే మాతృభాష ఆ అస్తిరూపమైన భాషలో అభివృద్ధి చెందడం సులభం, మరియు ఆ భాషను శక్తివంతం చేయడంతోపాటు గంగాధరి మహారాజు ప్రేరణాత్మక నీతి వాక్యముల నొకసారి స్మరింపకు తెచ్చుకొనవలెను, "మాతృభాషను, మాతృభాషపై మమకారం ఎవరికైతే ఉండదో వారిని జ్ఞాన వంతులకోవలోచేర్చే అవివేకి ఉండరు"

ప్రాచీనయుగములోని భాషా సాహిత్యములను పరిశీలించినట్లయితే అది సమృద్ధివంతమై యుండెనని తెలియగలదు, కాని గోరీశంకర, రామశంకర, రాధానాథ మరియు ఫరీద్ మోహన్ మొదలగు గొప్ప సాహిత్యకారులకు ముందు ఒరియా సాహిత్యము పరిపక్వమై సాధించలేకపోయినదని సాహిత్యకారుల ధృఢ విశ్వాసం. కాని ఆధునిక ఒరియా సాహిత్యచరిత్రను పరిశీలించినయెడల రాధానాథరాయ్ యుగ కర్తయని తెలియగలదు, అందు ఒరియాభాషలో సమగ్ర పరిశీలనచేసి ఒరియాసాహిత్య పరివర్తనకు మిక్కిలి శ్రమ చేసిరి అందుకే సాహిత్యకారులందరు రాధానాథ సాహిత్యమును ఆధునిక సాహిత్యమందురు ప్రాచీన యుగము తరువాత మధ్య యుగపు ఒరియా భాష చాలకాలమువరకు మృతస్థంలో పడియుండెడిది అందుకు కారణము లక్కారీన భాషాగతి వివాదము మరియు ఒరిస్సాలో పాశ్చాత్య విద్యార్థివర్తన లోపము మొదలగునవి, ఆనాడు ఒరియా భాషా సాహిత్యాల ఉన్నతికై కృషిచేసినవారిలో శ్రీ గోరీశంకరరాయ్, శ్రీ రామ శంకరరాయ్, శ్రీ రాధానాథరాయ్, శ్రీ ఎ. ర్. మోహన్ సేనాపతి, పండిత గోవిందపు దాస్, శ్రీవిశ్వనాథరాయ్.

(తరునాయి వచ్చే సంచికలో)

స మా లో చ న

* జాతీయ సాంస్కృతిక పక్ష పత్రిక *

వ్యవస్థాపక సంపాదకులు : విద్వాన్ బులుసు సీతారామశాస్త్రి

Retired Telugu Lecturer, V. T. J. College, Rajahmundry.

సాహిత్య దివాకరుడు - ఆచార్య శ్రీ దివాకర్ల

- డా॥ నందుల గోపాలకృష్ణమూర్తి

ఆచార్య శ్రీ దివాకర్ల వేంకటాచార్యునిగారు ఆంధ్రసాహిత్య కాశమున సహస్రకరణోపేత దివ్యతేజస్వి. ఆధునిక యుగమున వ్యాసమహర్షి అంశమున జన్మించి కవితారంగమునకు, విద్యారంగమునకు, పరిశోధనరంగమునకు, సాంస్కృతిక రంగమునకు, ఆధ్యాత్మికరంగమునకు చేసిన సేవ అనన్య సామాన్యము. వీరు, ఆంధ్రాంగ్ల సంస్కృతములలో అనర్గళమైన పాండిత్య, ప్రతిభలతో సహస్రాధిక గ్రంథములను రచించి భారతీని అలంకరించారు.

శ్రీ అవధానిగారు పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా ఆరుతీగలపాడులో 23-6-1912 ఆషాఢ గురు పూర్ణిమనాడు శ్రీమతి వేంకమాంబ, సుందరరామయ్యల గర్భిణీ క్రమమున పుట్టినారు. ప్రఖ్యాత వైజ్ఞానికచేత్ర శ్రీ సూరిభగవంతునిగారి ప్రోత్సాహమున ఉస్మానియ విశ్వవిద్యాలయమున ఆంధ్ర శాఖను అలంకరించి ఆంధ్రులకు చరుగిని సాహిత్య పెన్నిధిని ప్రసాదించారు. అధ్యయనము, అధ్యాపనము వారి వృత్తప్రమత్త అగుట స్తత్యము.

ఆ వాఙ్మయ తపస్వి సరస్వత సమారాధనమును శ్రుతింతుట నేటి యువలకు స్ఫూర్తిదాయకముకదా.

కింకవీంద్ర ఘంటాపంచానన బరుదాంకిలగు శ్రీ తిరుపతి వేంకటకవులలో శ్రీ తిరుపతికావ్యిగారి వంశములో పుట్టిన మన అవధానిగారు సార్థకనామల అవధానమనగా ఏకగ్రత. ధారణాశక్తుల మధుర సమ్మేళనము. వీని సాహాయ్యముతో ప్రేయవక్తృత్వము, బహుముఖ పాండిత్యము, ఆద్యయనము, అధ్యాపనములను నిత్య తపస్సుచేసి సాహిత్య హిమాయముగ ప్రతిభాపించారు. గురు మహర్షము, శిష్యుల ప్రతిభా పాండిత్యములను పురస్కరించుకొని నిర్ణయింపవలెననుట మహాకవి కాళిదాస నిర్ణయము. బహుళాంధ్రోక్తి మయ ప్రపంచమున ఆణిముత్యములుగా నేడు ప్రకాశించు సర్వశ్రీ జ్ఞానపీఠ పురిస్కార గ్రహీతపి. నారాయణరెడ్డి. జి. వి. సుబ్రహ్మణ్యము, తెలుగు విశ్వవిద్యాలయము ఉపాధ్యక్షులు, జగన్నాథము, రామరాజు, నందుల గోపాలకృష్ణమూర్తి ఎందరో మహానుభావులతో ఇంత శిష్య సంపద ఎవరికున్నది?

శ్రీ దివాకర్ల శిష్యులని చెప్పుకొనుట గొప్ప తెలుగు నాడులో అనుట స్వభావోక్తి.

శ్రీ అవధానిగారి వాఙ్మయమును విధి వేణికలుగ వింగడింపనగును.

2) పద్యకావ్యాలు. 2) లక్షణగ్రంథాలు 3) అనువాదములు 4) వాఙ్మయచరిత్రలు 5) విమర్శ 6) సాహిత్య

వ్యాసాచార్యులు ఈ మహామహితాత్ముని వాఙ్మయ సర్వస్వమును తెలుగు విశ్వవిద్యాలయము ప్రచురించి ఆంధ్రసాహిత్య విద్యార్థులకు లంఘనములోనుండునట్లు చేయుట అవశ్యక ర్తవ్యము గురువుగారి గ్రంథములన్నియు అభ్యాసకులకు విద్యార్థులకు నిర్వహణసీయములై అలరారుచున్నవి.

శ్రీ అవధానిగారు మహావక్త. వానలో కడియనివారు శ్రీ అవధానిగారి ఉపన్యాసమరంధ చాటోనోలలాడనివారు. ఆంధ్రదేశములోకాదు భారతదేశములో లేరు ఈ సదవజన మనోరంజకత్వమునకు కారణమువారి మధుర పద్యవరసము, సుకుమారిహాస్యము విషయ వివర వైశిష్ట్యములు

గురువుగారు రూపొందించిన భువనవిజయము, భారతావ తరణము స్వయముగా పాల్గొని తెలుగు వారిలో సాహిత్యాభిరుచి కలిగించుట మనము మరువలేము వారు ఆధ్యాత్మిక రంగమునకు ఎనలేని సేవచేసి, శ్రీశైలములో పేదపాఠశాల స్థాపించుట వారి సనాతన దర్శాభిముఖమునకు జ్ఞానల మణి దర్పము శ్రీ అవధానిగారు ఆ బాల్యమునుండి తుదిశ్వాస వరకు కట్టిన మానలేదు. అందులో వారి వచన రచన బహు విస్తృతము వైవిధ్య భరితమై, అపూర్వ శిల్పముతో విలసిల్లు చున్నది గురువుగారి మాటలలో

వచనరచన, నిర్దిష్టము, ఆక్షిప్తము విషయ వివరణార్థము కమై విమర్శ నిశితమై రసజ్ఞులను కరితోషమాలికాదోరికలలో విహరింపజేయును ఈ లక్షణములకు వారి రచనలు అద్దాల మేడలు పెను మాటలేల వారి నల్లని, పీరికలేని గ్రంథము ఆంధ్రదేశములో లెదను అతిశయోక్తి కాదు, శ్రీ అవధాని గారి సాహిత్యచారిత్రానుసరిమళము చెడిదు, వాడనుచు పముతిప్పుడు నులడు జగిడెడి మనోహరము ఆ సాంస్కృతిక మూర్తికి ఈ వ్యాసము లు చిన్ని పూజాపుష్పము.

నందుల గోపాలకృష్ణమూర్తి

మేలు కొలుపు

సూర్యదేవర రవికుమార్

కడునిమ్ముగా లోక కళ్యాణకరమగుచు
ఉడిలోని దీక్షిగిల ఉదయభానుని దీప్తి
జడవృత్తి దొలగించి చైతన్యమును నింపి
నడపుగావుల మనల సవ్యసాచి కమ్ముడూ !

1

బహుజాతిమత జనప్రచుర భారతభూమి
నిహారికముల శ్రేయ మెసగి ప్రజ పర్మిలగ
సహజీవనోత్సాహశక్తియుతులను జేయి
మిహిరుడుదయించె నిక మేలుకో తమ్ముడూ !

2

మంచిపెంచుటకొరకు ముక్తిశాంఛము కొరకు
పంచజనులనంద వార్ధిదేలుటకై యు
దంచితమగు మానవతాపంత్తరాజమును
మించి జపియించు మేలుకో తమ్ముడూ !

3

భూతలమున శాంతి బోధించు వేదమ్ము
భూదయ రూపించు బుద్ధిదేవుని పదము
జాతిగోప మహింసయె యనెడి గాంధి పద
మూర గొన మేలుకో వోయి నా కమ్ముడూ !

4

వీరాలమును ప్రేమిని ఏమరక సాగించి
కొరమును క్రితకించు, లోభరసమే యెరుగ
దాస్యము జాతి యస్మదీయము దాని
జేరాట్టి కీర్తించి సేవింతు తమ్ముడూ !

5

గిరికిని పాలిచ్చు గిరిగోవుల కెరిగి
పెద్ద వాకిల చేయు ఎద్దును కొనియాడి
ఎడ్డలకు గేదెలకు స్వప్తివాక్యము కలికిక
గొడ్డుసేవలనెల్ల గుర్తింతు తమ్ముడూ !

6

మతి చివురు; సత్యధర్మములు సుమమంజరులు
సతత చైతన్యము సత్ఫలము; ప్రగతి రస
మతివాద మితవాద మాకులౌ సాహిత్య
క్షితిరూహము భజియింతు చిత్తమున తమ్ముడూ !

లలిత సుకవిత్వదోలల నూపి నన్నయ్య
అల పెద్దనామాత్యుడన్నమాచార్యులను
తెలుగు తీపిని నింపి తిక్కన్న వేమన్న
పలికిరా నలుకులను వల్లించు తమ్ముడూ !

మార్గకవితాఢురిని మఱపించు జనుల నై
సర్గిక పదాలలో సాగజేసిరి కైతి
భగ్గకవులనాడు భగవంతుని శ్రీశ్రీ వంటి
వర్గకవులీనాడు వండించు తమ్ముడూ !

భావ విప్లవ కవిత్వాబ్జభవుల విరాజు
జీవభాషాస్రస్థ చిరజీవి గుఱజాడ
చేపలుకుల తెలుగు పిరి జూపు గాంధికవి
వేదికమ్ముల దొంగి పీగరా తమ్ముడూ !

కవితోక్తి సత్యమును, కథలు నిజసంఘటన
ప్రవిమలాధ్యాత్మికపు వహ్నినపసమ్మకపు
నిపురు కప్పిన వేళ నిజతత్త్వ మెరుగుటకు
నెడదోషనో చాడె ఋషియౌను తమ్ముడూ !

వేదసమ్మతమైన విధులనే గ్రహియించె
చీదరించె పురాణ సిద్ధాంతముల నెల్ల
అదర్శమౌనేటి పిరిని యార్జనమాజ
మాదయానందఋషి పంజలిడు తమ్ముడూ !

అర్యద్రవిడజాతు లనోన్యన్య కలహాల
వీర్యయుతముగ బోరి వియ్యాలనందినా
రార్యద్రవిడరక్త మద్రురాశ్చేతు భూ
పర్యంతమును కలిపి ప్రవహించె తమ్ముడూ !

ఒక వర్ణనూర్యులది ఒకటి ద్రావిడులయది
ప్రకటితంబుగ రెండు వర్ణములె తొలిగలవు
వికటకాస్త్రపురాణ వీధి సృజియించినది
రకరకాలగు వర్ణరజ్జువుల తమ్ముడూ !

వ్యోమయానము నేర్చె నొకజాతి ఒకజాతి
కామగమనమును సత్కరువులను నేర్చినది
భూములను దున్నె పశు పోషణము గావించె
సామర్థ్య మెసగగా సాగెనవి తమ్ముడూ !

తొలి నివటి కోయజాతుల తుల్య జాతులను
బలిమి రమనెడిరించె వారి రాక్షసులనుచు
పిలిచి రార్యులు పదిప పిలిచి రాపేర బౌ
ద్ధుల జై నులను వారి తుల్యులను తమ్ముడూ !

ఒకరు రాక్షసులనుచు నొకరు దేవతలనుచు
ప్రకటించగిలాగు కాఁణము పగయోప్రేమొ
వికృతబుద్ధియై లేక వినిర్మల చరిత్రమో
అట్ట ! ఇరు లెగలునే డగుపించు తమ్ముడూ !

నిజమాది నీతికై నిలుచువారే సురలు
నిజమాడ కవిసీతి నిలయులే రాక్షసులు
ప్రజలు రాక్షసభావ పర్వతులుగా మెలగి
సౌజన్యవంతులై సాగివలె తమ్ముడూ !

పూరుదాదిగి భరితభూమి నేలినవారు
తీరుగా జ్యేష్ఠులే దీని గాదస గిలమె
కొరపులదో రాజ్యకాంత పాండవులదో
భారతార్థములను పరికించు తమ్ముడూ !

పుట్టు గుడ్డికి రాజ్యభోగాలుగ లేనట్లే
పుట్టుపాండువునకును భోజ్యమవదీయవని
అట్టితరి హస్తినకు అధికారి ఎవ్వరో
గట్టిగా శోధించి కనుగొనుము తమ్ముడూ !

8

9

10

11

11

13

14

15

16

17

18

19

20

పారబట్టలు విడిచివైచి ప్రొత్తవిదాల్చు
రీతిగా జీవుడు శరీరమును మార్చునను
వ్రాత నిజమైనచో స్వర్గనరకాలనుచు
ప్రేమింపట చేయు విధియేల తమ్ముడూ !

బందుగుని స్నేహితుని భావించు రీతిగా
దెందమున భగవంతు రీతిగా దలచ - కను
విందొనర్చు నతండు - వెరపు మానకయున్న
అందడట సాధించి అందుకో తమ్ముడూ !

పరవశమ్మున ముంచు ప్రకృతి దృశ్యాలగని
విరియు చిత్తపు దలపు వివరించుటకునైన
నరుడు నేర్వగవలయు నవ్యసుందరభాష
చిరుత ప్రాయమునుండి చిన్నారి తమ్ముడూ !

వనములో ప్రభవించి వనముచే దహించు
అనలమ్మునకు సాటి యగును విజృంభణ లేని
జనులు చేర్చిన విద్య సంప్రదిద్దోహ చిం
తనను ప్రేరేపించు తద్యమేల తమ్ముడూ !

మూదేళ్ళపాపలకు ముదు ఏబీసీడి
నేడు ఓం నమఃలను నేర్చు బిడ్డడు లేడు
పాడు కాలము పెన్నె బండికె తిన తెలుగు
వాడి కైలల కెడకు పారకుల తమ్ముడూ !

ఉద్రేకింపకైన యువత కుచిష్టమౌ
భద్రమార్గము చూచి - అపరాధి హితులై
విద్రవోయిన రీతి నిస్తేజులొవారి
విద్రవేట్లట - ఎవరి నిజస్మృతి తమ్ముడూ !

రసవంత కవితా నిరసనమును - చూచి
పనలేని బాజ్యము ప్రచురింపినము పృథ
రసనిర్మలములొ చూచి గెడల విడినాడి
క్షుణ్ణ తిన నేమిరుచి గలుగురా తమ్ముడూ !

గత జన్మ పుణ్యమో కాక దేవుని కృపయో
కతము తమ కై తకను కవులు నిజకృతులలో
వెతుక కనిపిరచు నతివేల దోషాలకును
గతియేదొ సెలవీయ గలర ? ఓ తమ్ముడూ ! 28

కనులు తమ కాటుకను కానజాలని రీతి
కనకమ్ము తన విలువ గణుతింపలేని గతి
కనలేడు కవి స్వీయ కావ్యదోషగుణాల
కనజేయ వేరొకరు కావలయు తమ్ముడూ ! 29

వెదురు కాదది చెరకు విడువరాదా రసము
ప్రహదము కాదని కడలి అతినూర్పమేవేళ
మదిరకాదది తేనె పరి తనకు సరి తానె
అదె కవిత లోకహిత అందుకో తమ్ముడూ ! 30

కృతి సువర్ణము కుకవి హృదయసాసూయాగ్ని
పతితమై తిష్టమై పరిశుద్ధమగుగాన
అతియర్పముననైన నందజేయగ వలయు
కృతిని నాతిడు చదువ కృతిపర్త తమ్ముడూ ! 31

కవి స్వీయ భాషలో కవిత పరిచూన్నమ్ము
చవులొలుకు నూరించు సరిసజన హృదయాల
అపనడే అనువాద మం దూక తో సాటి
పవిత్రేక చిన్ననై సమయరా తమ్ముడూ ! 32

నేటి బ్రతు కులలోన నిండె నుద్వేగమ్ము
కోటిదాధలు ఛాయ ము కోష్టాసు భవభరిము
పీడిపాలకు బుచ్చు పినము శాంతిని హాయి
నాటింపకైత విన్నాణమును తమ్ముడూ ! 33

రాజరీయోపేత రాధాంజనుల జిక్కి
నై జకపరా పథము నశియింపగాజేసి
మోజుతో కష్టంబు మునిగిపోయిరిజాల
బూజులో ఆదారి పోదగదు తమ్ముడూ ! 34

పలుకు మృదువై వెన్నవలె రువ్వనై శేన
వలె వీయ నై హితము పరిమితము కావలయు
తెలువలె అది మనము తెలుగువారము కులము
కలహదీపకరము కారాదు తమ్ముడూ !

35

సాహిత్యమే స్వీయ వరికమో సంఘమును
సాహస్రసర్వ సంజిత సాహిత్య సం
దోహ పరిశీలనకు దొరకొనక తక్కిన
కూహపేయుట తగనిదో యమగు తమ్ముడూ !

36

బ్రతుకు తెరువుకు చేయు పాదెదురు గాలిబడి
మతికలచి వపుదేది మార్గమని చింతలకు
హితమోమ భక్తి సాహిత్యాది కళలపుడు
వతత మీ పలుకెంచి సాగిపో తమ్ముడూ !

37

ఏరోజు వాననక యెండనక జీవితము
కోరి శ్రమియించు వ్యక్తులెల్లరు కార్మికులె
కారు కార్మికు లొక్క కార్మాలయస్థులే
వై రిములు వర్గములు వడ్డురా తమ్ముడూ !

38

నీకులమపేట దర్బీటులను కల్పించి
రీతులు రివాజాలని రేపెట్టి జనులలో
జాతికుల భేదాల జగదాలు సృష్టించి
ప్రీతులొ పెద్దలను పెద్దొనకు తమ్ముడూ !

39

పొట్టకూటికి వన్ను మోసకారుల తలపు
బుట్టలో పడి జనుల్ పొగులు చున్నారెపుడు
నెట్టుకొని సాగు దుర్బీతి మంతుల బట్టి
గుట్టరట్టును చేయ కుప్పించు తమ్ముడూ !

40

అవివీతి పాలనా యంత్రాంగమున నిండి
ప్రవహింప వడ్డుకొన వశమ ఏరికనై న
ఇవమెక్కి పర్వతమేవణక కాపాడ
నెవరి తెల్లవకాళ మేర్పడును తమ్ముడూ !

41

బహుకూట సంస్కృతికి బావినలుగామాది
సమాజమో మానసిక శక్తి యుడుగగ నాత్మ
గృహసంఘ మతములన్ను పృథుబిందిభావలో
విహరించు పెద్దలను విడువరా తమ్ముడూ !

42

చై తన్యయుత సమాజమును చదువక దాని
రీతికై పొత్తముల రేబనలా చదివితిన !
చేతగల యద్దమును ఏకొట్టి నీటిలో
చూతువా ఏమోము సోయగము తమ్ముడూ !

43

ఎత్తులకు జిత్తులకు ఏకనిలయమౌజ
గత్తులో ముకుసూటిగా సాగు మానవుడు
చిత్తయిన వగుగాక; చిత్తములో తృప్తి
హత్తుకొన నానంద మందునో తమ్ముడూ !

44

ప్రతిభకై నెలకొల్పు పసిడిపీతము నెక్క
మతము లంచము కులము మందు జాతి పిపార్పు
జతగూడి గెలువగా చంకలెగరేయగా
హతవిధి యని కూలె నాప్రతిభ తమ్ముడూ !

45

ఏటివంకలవంటి ఈ సమాజము దిద్ది
సూటిగా వడిపించు శుద్ధాత్ముడే లేడు
పాటుదెచ్చాడు పదిమంద్ నొకరాచ
బాట నడువగ జాతి వర్ధిలగ తమ్ముడూ !

46

తనతప్పు కప్పుచు ఇతరుల తప్పులెన్నెడి
మనుజులదికులుగా సమాజ మున్నది నేడు
శవస్థుపరిదిద్దుకొని దారిచూపెడు వాడు
కవరాని దానికపు కాలమిది తమ్ముడూ !

47

గుండునూదుల గుచ్చు గుండెలో దయమారి
నిండు జాలిగ కమల వింపు గ్లిసరిన్ వీళ్ళ
దండు దబ్బుల ప్రభుత్వమును దొడ్డిన గట్టి
చంఠాల మయ్యె రాజకీయము తమ్ముడూ !

48

తప్పుచేసిన వారి దండించి తగుబుడి
చెప్పగలిగిన నాడె శవమగును లోకులకు
ఎప్పటికి ఈపిటికి ఎదుగగలమో కనము
విప్పువలె ఎప్పుడు ప్రజ నెగడునో తమ్ముడూ !

కోపాలు కాపాలు కుటిలబుద్ధులు నిండి
రూపాయె సుఖదమని లో నమ్ము మానవులు
సాప చిరునవ్వులను పంచుకొవ జాలరే
త్రోపు వడుదురు సౌఖ్యదూరులగ తమ్ముడూ !

తప్పు దప్పని చాటు దక్షిణ కరువిపుడు
తప్పు ఒప్పుగు నొప్పు తప్పుగును పదిమంది
కప్పలరచిన రీతి గాతుకేకలు పెట్టి
ఎప్పగిది నీతి యీ యిల నిజము తమ్ముడూ !

కాంతిగంధములు హింసాకుసుమముల యందు
క్రాంతి విద్యుతులు నిష్కర్మ శరదాభ్రముల
గంతులేయున : అహంకార వృక్షమునందు
సంతరియినా ప్రేమ నత్పలము తమ్ముడూ !

పిగరెట్లు పేకాట పినిమాలు తాగుదును
మగువనేడ్చించుటయు మత్తుమందులుగొనుట
పగ పెంచుకొనుట సప్తవ్యసనములు నేడు
తగిలి దీవసు యువత చల్లడిలు తమ్ముడూ !

అలినేలనిదాని నార్యగౌరవ కూన్యు
తూలివాగెడి వాని దోషమెరుగని వాని
బాలికుని ననమర్థ వంచకుని జూదరిని
నాలిముచ్చ కృతఘ్ని నమ్మకుర తమ్ముడూ !

అప్పుమెడలోరాయి అని చెప్పె ఆరుద్ర
విప్పురా అమాట వీకు అప్పున్నచో
కుప్పకూలక ముందె గుర్రెత్తిగి శ్రమియించి
విప్పుకోరా దాన్ని వేగముగ తమ్ముడూ !

ముదమొప్పుగా చెట్లు ముదురాకులను రాల్చి
చిదుములను నవరించు, చి త్రమారీతిగా
ముది తలపులను బాపి పొంగునవభావాల
పొదిగి నవనవలాడి పోవలయు తమ్ముడూ !

తెప్పలై పుట్టి ఈ దేశ ప్రజలనెల్ల
ముప్పతిప్పలు పెట్టు మురికితలపులపూలు
నిప్పుపాదున పుట్టె, నిజము కాకున్నచో
ఇప్పగిది తగలబడునే ధరణి తమ్ముడూ !

ఓట్ల సంపాదనకు ఒనగు వరముల గాంచి
కోట్లు వచ్చినరీతి కులుకుదురు మూఢ ప్రజ
చెట్ల కొమ్మలనందు బిందు కాంతియే మంచి
పెట్లెండ యని తలచు విధమొప్పు తమ్ముడూ !

ఇల్లా కట్టిన పిదప ఇట వాస్తు లేదనుచు
పెత్తైన టటువార పీడలగ్నమటంచు
చల్లిదండ్రులు చనగ తాత కుదురేదనుచు
తల్లడిల్లుట మూర్ఖ తత్వమ్ము తమ్ముడూ !

తనవారు తనయారితము తనకు తూరమౌ
ననుభయ మె లేకున్న యముదనిన చావనిన
జమల కేటికి జంకు : చచ్చిపోయిన వాడు
కను దెంచుగద మరల కందుగా తమ్ముడూ !

జ్ఞానమ్ము యోగమ్ము కర్మమ్ము భక్తి యిను
మానవులు తరియించు మార్గమ్ములని చెప్పి
ఠీనాల్లా మార్గాల నేది నచ్చిన దాని
పూని ప్థిరముగ సాగబూనరా తమ్ముడూ !

భావదాస్యము కంటె బండి వేరే లేదు
ఆ విషయ మెరిగి నీ యాత్మ ఋజుభావముల
నే వెల్లువగ నింప నింపగును బ్రతుకు, నె
త్తపులది విరజిమ్ము డళదిశల తమ్ముడూ !

రాగహీనార్చన సరాగహీనోక్తులును
త్యాగమెరుగని బ్రతుకు తత్త్వమరయని మనసు
కాగితపు చెరకువలె కనువిందెగాని రుచి
భోగముల వీయ వని బుద్ధిగణ్ఠ తమ్ముడూ !

వాన పడలేదనుచు పంచాంగమును పొంద
హాని జరిగిన దనుచు హస్తరేఖల గోయ
సానుకూలత లేని శకుని పక్షిని చంప
కోనగలవా ఫలము తపిమాను తమ్ముడూ !

శకున జ్యోతిష వాస్తు సాముద్రికాదులను
ప్రకటముగ నేర్వకయె ఫలితముల జూడకయె
వికట శాస్త్రములనుచు వెక్కిరించకుమయ్య
నకల మెరిగిన తెలియు సత్యమ్ము తమ్ముడూ !

ఊరికుపకారమ్ము నూహనేయనివాడు
భూరి దేశము నేలు బుద్ధిమంతుడు కాడు
వీరై న మ్రింగిలేని మనుజుని కంఠమ్ము
గారెలను దిగమ్రుంగ గలుగునా తమ్ముడూ !

అక్కసునను యును అధికముగ పెంచుకొని
కక్కమింగగి లేని కజషాత్ము లెందరో
పెక్కునిందల నిన్ను వేధింప జూచెదరు
లెక్కనేయకు వారి లీలలను తమ్ముడూ !

చోరబడిన వెంటనే చుట్టుముట్టెను మనము
వరుసగా నరనరము ప్రాకి ఆల్లుకు పోవు
పరిమార్చు తుదకు స్తోపాయజను, వలె నిన్ను
పిరికితన మది దాని పేర్కొనకు తమ్ముడూ !

బులిపించు కొన్నాళ్ళు పొంగు కలుములు చేరి
అలయించు కొన్నినాళ్ళమిత బాధలు చుట్టి
కలమి లేముల ముంపు గాచుకొని జీవించు
తెలివితేటలు నేర్చి దీపించు తమ్ముడూ

ఒకనాడు సంతోష ముప్పొంగ జేయుదురు
వికటింప జేయుదురు వేదనల బహుదినము
లకట ! మమతంను బాధ్యతల మదిలోనింపి
సుకిమీయ రాత్మజులు చుట్టాలా తమ్ముడూ !

కదల మెదలక కొండగతి నున్న జీవితము
తుదకేమి సాధించు దుర్గమత్వము తప్ప
నదమల ప్రళలతో ఉణమైన మెరుపువలె
అది మార్గదర్శియై అరివచ్చె తమ్ముడూ !

రెలవారుచుండగా తీయగా తా మేలు
కొలపు లామని బాడు కొనరికోయిల దాని
తలపు లెంతటి న్వతంత్రర గల్గి యున్నవో
తలచి యారీతి మన దలచవలె తమ్ముడూ !

ప్రత్యూషపవనాలు : ఒకరించక ముందె
హత్యార్థి నింపుకొని యరుదెంచు పత్రికలు
విర్యమీగతి బియము నిండ మానవబుద్ధి
నత్యచై తన్యమున చనగలదె తమ్ముడూ !

గత జన్మమున జేయు కర్మఫలమును బట్టి
బ్రతుకు బంధికి తగిన బరువు నెత్తును బ్రహ్మ
ప్రతికర్మ సన్మార్గ భరితమైనపుడు మన
బ్రతుకు పూబండిగా లాపిల్లా తమ్ముడూ !

జనులహృదయాలలో స్థానమొకకొందరికి
మనినంతకాలమే; మరికొందరికి వారు
చనిన పిమ్మట కూడ చక్కగా వర్ధిలను
పునులు రెండవవారె గదర ఓ తమ్ముడూ !

ఒక విద్యలో దిట్ట ఒక విద్యలో చవట
ఒక దృష్టి పండితుడు ఒక దృష్టి పామరుడు
నకలమానవులిట్టి సహజగుణ బద్ధులే
ఉక హెచ్చుతక్కువల నెంచకుర తమ్ముడూ !

మతపు విశ్వాసాలు మరి సంప్రదాయాలు
నతము విను భావదానము జేయవలసి కొల్ప
మతిని ధృతిగల్గి ప్రేమను పెంచి స్వేచ్ఛమై
బ్రతుకు రీతిని నేర్వవలయునో తమ్ముడూ :

77

మతమనగ నేమిటది మంచితనమును ప్రేమ
నతమతము చేయవీది సత్యమగు దైవమును
వెతకు బుద్ధియే; దాని వీడి కర్మజపాలె
మతమమట వంచనని మరుఘటుము తమ్ముడూ :

78

విగ్రహారాధకుల వెక్కిరించకు కాని
ఉగ్రులై వ్యగ్రులై ఉలిచెక్కు కలకెల్ల
అగ్రపూజలు చేసి అన్యమును ద్వేషించు
ఆ గ్రుడ్డి జనుల తోడవకుమో తమ్ముడూ :

79

కులముకొక్కటికాదు గుడులు గ్రామాల్లో
కలవు వీధికి నొకటి కాని జన హృదయాల
కలువజాలవు భక్తి గరగింప జాలవని
చలికూటపై వెన్న చందమున తమ్ముడూ :

80

పాలుగోరెడువాడు పాడి మొదవును జేరి
పాలగొను రీతిగ ప్రార్థనోపాసవల
నీ లోకపాలకుని హృదయాబ్ధి బొంగించి
నీలక్ష్యమును బొంది నెగిడవలె తమ్ముడూ :

81

అదుపు చేయగలేని ఆలోచనే భయము
అదివినాకన నీజ మరెతిరోగితి మెట్టు
మదిని విర్యితిగ మానవుడె మహనీయు
దీదియె ముఖజీవనపు హేతువోతమ్ముడూ :

82

ప్రతిమవిషి ఎడరోవ పాట ఒకటంటుంది
క్రుతిలయలు నమకూర్చి సొగసుగా పాడితే
బ్రతుకు విరిపిన పూవువలె వరిమిశ్చుంది
వెతలదుర్వాసవల వీడి ఒకమ్ముడూ :

83

ద్రిగిలు చేపట్టి దిండుభావిని దలచి
యుగ్రవాదమువైపు ఒరిగిరి యువజనులు
విగ్రహము వహించి నెమ్మదిగ వారి య
త్యుగ్రతను మాన్పువలె యుక్తగా తమ్ముడూ :

84

పాండ్ర కాపుజ్జాన సంపన్నమో యువత
గొండగోళము చెంది కదలె వివ్వవబాట
చంద్రకిరము లగ్ని జల్లుచున్నవి కటా
చంద్రికాసుఖమింక స్వప్నమా : తమ్ముడూ :

85

ఉద్యోగ హీనులై యువజనావళినేడు
మద్యపానము హింస మరగి చెడుచున్నార
బుద్ధుల సూరితో నుచితాధ్యమును జూపు
బాధ్యతా యుక్తుడై న ప్రభువెవరు : తమ్ముడూ :

86

కపటకళగా మారె గదరాజకీయమ్ము
వివరీతమయె దాని విలువలీ దినమునకు
కుపితజన హృదయాల కోపాగ్ని పెర్రేగ
నపనయించుట ప్రభుత తలవియే తమ్ముడూ :

87

కోతలరాయుళ్ళె గొప్పవారినాడు
నీతిమంతులు నిలువ లేకున్నాడు
జాతిపన పోయినది జడత మితిమీరినది
ఈ తీరుతెన్ను లింతెన్నాళ్ళో తమ్ముడూ :

88

ఒప్పు తప్పులదెలియ నొల్లకయె బావిలో
కప్పలై మిడిమిడి జ్ఞానమున తము దాము
గొప్పయని భావించు కొను అహంకారులు
తుప్పు పట్టిన యనుముతో సాటి తమ్ముడూ :

89

అనునై న దవినీతి యని తలచు మద్యోగి
జనుల క్రమ దోచుచే నబిరుదును హ్యేసారి
కవినదెల్ల గ్రహించు ఘనుడు పెత్తందారి
ధనదాహ ముఖగుటకు దారదా తమ్ముడూ :

90

జాతీయ సాంస్కృతిక పక్ష వ్యక్తిక

హాలికుడు క్రమియించు నీవదిగల మానవుల
కాలు కడుపుల కింతి గంజో కూడో బనగ
కాలాగ్ని సోక జా కర్పూర కళికయై
కాలు బూడిదయైన కణరాక తమ్ముడూ :

నెలజీత మొకనై పు నెలబుచ్చు లొకనై పు
తులమాద బుచ్చులే తూగు వరికముగాగ
కళకాంతి దప్పి విక్కి మొగమున నుద్యోగి
పలు విగువుతో మరదె ఫరికించు తమ్ముడూ :

తులము వాయవీ కాదు గుణము సంస్కారమ్ము
కలిపి పోతున్నచో కాపురము లింపుచెడు
వలనొవ గానెద్దు బందెద్దులను కాడి
గలపి బండిని సాగగాజేయ తమ్ముడూ :

పని గలిగివచ్చుదు నీ పదము అంటి చరించు
షినుతి పేయుమ నక్క వియముల్ నటియించు
పని ముగియ నీ పిగను పట్టిలాగగ జూచు
చెనటి యాతని దరికి చేపుకుర తమ్ముడూ :

వరనఁమ్ముల నూతనవర్షమును విండించు
విరిజిల్లు కరిపించు వేదనల మరపించు
హరివిల్లు విరియించు నమ్మకనాహిని వింపు
సరియె అత్తియితా స్పృశకును తమ్ముడూ :

కట్టుబాట్లకు లొంగి క్రమశిక్షలు పొంగ
మెట్టుమెట్టుగ ప్రగతిమేడలది రోహించి
పట్టుదలతో సాగి పలుకులము లేకమై
దిట్ట మొనరిందవలె దేశమును తమ్ముడూ :

హరివింటి వనకంటె అందమైనది మాతృ
తరణి; తత్సందర్భ దర్శనోత్సుకుడనై
వరిపూర్ణప్రేమ సంతతిక మానసుడనై
చిరసేవ లొనరింద పిదపడు తమ్ముడూ :

తథాబాటుల నణవని తప్పుల సరిదిద్దని
జడభావముల వాసి చై తన్యతనింపని
చెడుమ మంచిని పేరు చేసి చూపగలేని
బదులు మదులామ గుడులు వ్యర్థముర తమ్ముడూ !

కవికామయూఞముల్ కడగి పాతకజనుల
ప్రేమిమల స్వాస్త్యదర్పణ సతితమై చెదరి
భువిని రసమయ కాంతిపుంజముల నింపి నం
స్తవనీయ తమ గాంచు సర్వదా తమ్ముడూ :

అసురాగమే బ్రతుకు కర్తమై నిలువగా
మనుజు లెల్లరు నీతిమంతులౌదురుగాత
జనహితమే ద్యేయముగ సాగుగావుత ప్రభుత
మనుగాత భువి కాంతి మార్గమున తమ్ముడూ !

చిరునామా

పూర్వదేవర రవికుమార్

పశుపై ద్యకాల

పెదపులిసర్రు - 512 258

గుంటూరుజిల్లా

ఈ త్ర మ సా హి త్య ం కో స ం

స వూ లో చ న

చ ద వ ం డి !

చ ద వ ం డి !!

అన్నమయ్య బాలల సంకీర్తనలు - విశేషాలు

— బి. గోవిందస్వామి, ఎం. ఏ.

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారి నిర్వహణ వ్యవస్థల, శ్రద్ధాసక్తులవల్ల ప్రపంచ వ్యాప్తంగా వాసిగాంచుతున్న అన్నమయ్య సంకీర్తనల రాశిలో బాలలకు సంబంధించిన సంకీర్తనలు కూడా విశేషంగా కనిపిస్తాయి. అన్నమయ్య అన్నివర్గాల వారికి, అన్నివృత్తుల వారికి, అన్నివయసులవారికి సుబోధకమయ్యే శైలిలో భక్తిజ్ఞాన మావతాధర్మాలను ప్రబోధిస్తూ శ్రీ వేంకటేశ్వర ముద్రతో 'సంకీర్తనలు వెలయించాడు, భక్తి మానవుడికి చిన్నవయసునుండే అలవడాలని, ద్రువుడు, ప్రహ్లాదుడు మొదలైన విష్ణుభక్తుల వలె అన్నమయ్య కూడా బాల్యదశనుండి పరిమ భక్తుడు, "మొక్కై వంగనిదేమానైన వంగునా" అనే సామెత ప్రకారం మనిషికూడా చిన్నప్పటి నుండే సద్గుణాల్ని, భక్తిని పెంపొందించుకోవాలి, చిన్న వయసులో అలవడిన విజ్ఞానం హృదయంలో చెట్టు చెదరక పండి పెరిగి పెదయిన తర్వాత వ్యక్తిపై ప్రభావం చూపుతుంది. అందువల్లనే అన్నమయ్య తన కాలంలో జనవ్యవహారంలో నున్న బాలల గేయాల వారీగా విష్ణుభక్తి తత్వాన్ని సదనవ్యాపకాన్ని పొందుతూ సంకీర్తనలు రచించాడు.

తెలుగు సాహిత్యంలో అన్నమయ్య సంకీర్తనల రచనాకాలానికి పూర్వముండినాడా కొందరికావ్యాలలో అగేయా ప్రసక్తలు కనిపిస్తాయి ఏ వాఙ్మయంలోనైనా పద్యంకన్నా ముందే గేయం అప్పటినుంచి, ఆ తర్వాత పద్యంగా పరిణమిస్తుందిని చెప్పచ్చు అన్నమయ్య కాలానికి పూర్వం పదాల పేరుతో, గేయాల పేరుతో ప్రత్యేక కావ్య ప్రక్రియలు వెలువడినప్పటికీ చిద్విత్కావ్యాలలో వాటి ప్రస్తావనలు ఉదాహరణల అంశములనుండే రోకంలో చాలగేయాలు వ్యవహారంలో ఉన్నాయని చెప్పచ్చు వ్రాసిన బాలగేయ సాహిత్యంలో బాలల సుప్రసిద్ధ పెద్దవాడే పాటలే అధికంగా

ఉంటాయి. తెలుగు తల్లులు తమ పిల్లలకు ఉగ్గు పాలతోనే సంగీత సాహిత్యాల్ని, భక్తి ప్రపత్తుల్ని కూడా రంగరించి పోకానికి చెప్పడానికి తెలుగు సాహిత్యంలో వెలసిన జోల పాటలు, లాలిపాటలే నిదర్శనమని చెప్పవచ్చు.

మార్గదేవి విభేదాన్ని కవిత్వరంగా మొదటచెప్పిన వన్నె చోడుని కుమార సంభవం నాల్గవ ఆశ్వాసంలో 'ఉవిదలింపుగ పాడు' జోలపాటల ప్రసక్తి కనిపిస్తుంది.

సంప్రదాయ సాహిత్యం ప్రక్కన సమస్థాయిలో దేశసారస్వతానికి పీరించేసిన పాల్కరికి సోమనాథుడు బసవపురాణం, మూడవ ఆశ్వాసం చెజ్జమహాదేవి కథలో 'జోసలమిమి సన్నుతి సన్నుతిబాడు' జోలపాటల్ని పేర్కొన్నాడు ఇంకా తన కాలంలోని కాలలు ఆడుకునే రాగుంజు, పోగుంజులాట, కుంచె గుడి, గుడి గుంజంబులాట, భప్పట్లు, సరిగుంజులాట, పిట్ల పోట్లాట గోరంటలాట దాగుడుమూతలాట మొదలైన ఆటల్ని పండితారాధ్య చరిత్రలో సరళేశ్వరషాది రాజయ్యగారి కథలో పేర్కొన్నాడు ఇతని తర్వాత నవీనగుణసనాధుడైన నాచన సోమనాథుని ఉద్ధరించారెంశం, నాల్గవ ఆశ్వాసంలో ఉప్పెన పట్టి, గిల్లిదండి మొదలైన బాలల ఆటల ప్రస్తావన కనిపిస్తుంది రిశ్వరాచన రికాశీయడు, రాజభోగానుక్తుడు, కవి సార్వభౌముడు అయిన శ్రీ నాథుని పల్నాటి పీఠచరిత్రలో బాలచంద్రుడు గుమ్మడికాయలాట పోకిలాట, ముత్యాల మరు మంటలాట, రూకల కుప్పలాట మొదలైన ఆటలు ఆడినట్లు పర్ణించాడు. వీటిలో కొన్నిరకాల ఆటలు కాల త్రిమేష ముగ్గున పడిపోవడంతో వాటి స్వరూపం తెలియదు. సవాజుపి, నిరాడిమరుడు, విష్ణుభక్తాగ్రగణ్యుడు అయిన పోలన రచించిన భాగవతం-పూర్వభాగంలో గోప కాంతులు పద్మ పత్రాలువలె నేత్రాలు కల్గినవాడు, పింహపు నడుమువలె సన్నని నడుముగలవాడు, చిగురుటాకులవలె చురుకైన హస్తపాదాలు కల్గినవాడు, పూర్ణ చంద్రునివలె ముఖం రిరిగినవాడు అని రూపలావణ్యాన్ని కీర్తిస్తూ చిన్ని కృష్ణునికి జోలపాట పాడినట్లు

“ జోజో కమల దశేషణ
జోజో మృగరాజమధ్య
జోజో పల్లవ కరపద
జోజో పూర్ణేందు వదన
జోజో యనుచున్ ”

అనే షడ్యంవల్ల తెలుస్తుంది.

ఈవిధంగా పూర్వకవుల గ్రంథాల్లో ప్రసక్తుల మాత్రంగా నిలిచిన చాలగేయాలు అన్నమయ్య అమృత హస్తంలో బాలల సంకీర్తనలుగా రూపు దిద్దుకోవడం విశేషం. అన్నమయ్య రచించిన బాలల సంకీర్తనలలో ఉయ్యాల, లాలి, జోల సంకీర్తనలు బాగా ప్రసిద్ధి గాంచాయి. ఇవి బాలల కోసం తల్లలు పాడే పాటలు. చల్లి బిడ్డను ఉయ్యాలలోపేసి ఊపుతూ పాడే పాటల్ని ఉయ్యాల పాటలంటారు. ‘ఉయ్యాలా’ అనే షడం ప్రతిపాదం చిహ్నం అవృత్తి కావడంవల్ల ఈ పాటలకు ఉయ్యాల పాటలు అనే పేరు వచ్చింది.

ఈ పాటల్ని పివాహ సమయంలో పేడంటాండ్రు వధూ వరులను ఉయ్యాలపై కూర్చోబెట్టి ఊపేట్టుడు, అలాగే దేవాలయ ఉత్సవాల్లో బిడ్డలు భగవంతుని ఊడేట్టుడు పాట తారు అన్నమయ్య సంకీర్తనల్లో నవయావనులైన స్త్రీలు బంగారు ఉయ్యాలలో చాలింపునిపేసి ఊపుతూ ఒయ్య ఒయ్య అని మధుర ధ్వని చేస్తూ పాడిన ఒక ఊయల పాట కనిపిస్తుంది.

“ఉయ్యాలా నాలుసూఁ చెదరు కడు
నొయ్య నొయ్య నొయ్యనుచు ॥
చాల యప్పనులు : పిడి పుయ్యాల
చాలని పద్దఁ నాడేరు
లాలి లాలి లాలి లాలెమ్మ యెల్ల
లాలి లాలి లాలి లాలనుచు ॥ (12-246)

పసిబిడ్డల్ని ఊయల్లో పరుండబెట్టి పాడే లాలి పాటల్ని కూడా ఉయ్యాల పాటలని లోకంలో అంటారు. ఈ సంకీర్త

నలో నాట్య సంబంధమైన ధిమ్మిధిమ్మి షల్లు షల్లు అనే శబ్దాల సమ్మేళనం కూడా వుంది. ఇందులో శ్రుతిలలితమైన “లకార శబ్దం అవృత్తి కావడం, ఉయ్యాల నూపురున్న ఒయ్యారి భామల విలాసాల్ని ‘షల్లుచూపులు, ఘట్టెల గునుకుల నడపులు, అనేషద ప్రయోగాలద్వారా అన్నమయ్య వ్యక్తం చేసాడు.

అన్నమయ్య సంకీర్తనలలో తిరుమలపై శ్రీవేంకటేశ్వర స్వామికి జరిగే దోలోత్సవం సందర్భంగా రచించబడిన ఉయ్యాల పాటలు కూడా కనిపిస్తాయి. పీటినే దోలోత్సవ సంకీర్తనలని కూడా అంటారు.

“అలర జంజలమైన ఆర్కలందుండనీ
యలవాటు నేనె నీ పుయ్యాల
పలుమారు నుచ్చావన షవన మందుండ నీ
భావలు తెలిపె నీ పుయ్యాల
కడలకును భూసలికి కదలు కదలుకు మిమ్ము
గొగిలింప జేసె నుయ్యాల
అమరాంగనలకు నీ హావభావ విలాసమందంద
చూపెనీ పుయ్యాల
కిమలానాదులకు గన్నులకు పండుగై
గిణుతింపనరుదాయ నుయ్యాల
కిమనీయ మూర్తివేంకటశైలపతి నీకు
కిడువేడుకై యుందె పుయ్యాల (1-67)

అనే సంకీర్తనలో షల్లులు శ్రీసతి, భూసతులతో కూడి ఉన్న స్వామివారిని ఉయ్యాలలో వుంచి ఊపడం కనిపిస్తుంది. ఇందులో బ్రహ్మాండ నాయకుడైన మహావిష్ణుపుయ్యొక్క విరటస్వరూప పై షవ వర్ణనలు గావించబడ్డాయి. పూర్వాద్రి, పశ్చిమాద్రులు స్తంభాలుగా, ఆకాశం అడ్డదూలంగా, నాలుగు వేదాలు నాలుగు శ్రాళ్ళుగా మారిన ఉయ్యాల ధర్మపీఠంగా ఒప్పింది. ఒక ఊపులో లక్ష్మీదేవిని, మరో ఊపులో భూదేవిని స్వామివారు కొగిలించుకొనేవిధంగా విలాసంగా సుందరాంగులు ఉయ్యాల లూపున్నారని, కనులపండుగగా ఒప్పు

తున్నస్వామి వారి ఆనంద మైఖవం బ్రహ్మాది దేవతలకుకూడా
వర్ణింప శక్యంకాదని అన్నమయ్య కనులకు కట్టినట్లు
చిత్రీకరించాడు.

అన్నమయ్య దోరోళ్ళవానికి సంబంధించిన ఒక
సంస్కృత సంకీర్తనకూడా రచించాడు డా. వేటూరి ఆనంద
మూర్తిగారు “దోలాయాంపల దోలాయాం” అనే పరుసమబట్టి
దీన్ని ‘దోలాపదం’ అని తాళపాక కవుల పదవితలు - తాషా
ప్రయోగ విశేషాలు అనే తమ పరిశోధనా గ్రంథంలో పేర్కొ-
న్నారు. శార్దూలపాద పేర్కొన్న ప్రబంధ ప్రకీర్ణక జాతులు
ముప్పై ఆరింటిలోని ‘ఛాల్లరీ’ అనే గేయరచనా ప్రక్రియ
ఇదే కావచ్చని డా. ఆనందమూర్తిగారు పేర్కొన్నారు. సాధా-
రణంగా పల్లవి రెండుపాదాలతో ఉంటుంది. అరుదుగా ఒక్క-
పాదం ఉన్న పల్లవికూడా కనిపిస్తుంది. దీన్నే శిఖాపదం
అంటారు:

‘దోలాయాంపల దోలాయాం హరే దోలాయాం ॥
ఓన కూర్మ వరహామృగపతి ఆవతారా
దానవారే గుణశౌరే ధరణిధర మరుజనక ॥
వామన రామరామ వరకృష్ణ ఆవతారా
శ్యామలాంగా రంగ రంగా సామజవరద మురహరణ ॥
(2-374)

ఈ దోరోళ్ళవ సంకీర్తనలో అన్నమయ్య పరుసగా
మత్స్య కూర్మ ఎకాహనారసింహ, వామన, పరశురామ,
శ్రీరామ, శ్రీకృష్ణ అవతారాన్ని స్తుతించాడు

ఏడుస్తున్న చిన్నట్టల్ని ఎల్లూ లాలిస్తూ సాదే పాటల్ని
లాలిపాటలు అంటారు. ఓటిని ఆంగ్లంలో లల్లబీ అని.
హిందీలో లోరీ అని. తమిళంలో తాట్టు అని. కన్నడింలో
లాలిహోడుగళు అని అంటారు. లాలిపాటల ఎత్తుగడలోగానీ
చరణాంతంలోగానీ ‘లారీ’ అనే పదం ఆవృత్తి అవుతుంది.
సాధారణ లాలిపాటలలో కూడా ఎల్లి ఓడ్డను భగవత్స్వరూపు-
డుగా భావించి లాలిపాడటం కనిపిస్తుంది. అన్నమయ్య సంకీర్త-
నలలో పవితలు పరమార్థ స్వరూపుడైన బాలగండవర
గోపాలునికి లాలి పాడటం కనిపిస్తుంది.

‘లాలనుచు నూచేరు లలనవిరుగడల
బాలగండవర గోపాల నినుఁజాల ॥
ఉదుటు గుబ్బల సరములాయ్యాల లూగ
వదిరి కంకణ రవము బహుగతుల మ్రోగ
వొదిలి చెంపల కొప్పు లొక్కింత వీగ
ముదురు చెమటల నళికములు తొప్పడోగ

(అన్నమాచార్య చరిత్ర పీఠిక)

అనే సంకీర్తనలో పల్లవి ఎత్తుగడలో ‘లాలనుచు’ అనే
పదం కనిపిస్తుంది. ఇందులో ఉయ్యాల పూస్తూలాలి పాడు-
తున్న ప్రాధాంగనల సౌందర్యాతిశయం వారి విలాస చేష్టలు,
ఆ యువతుల వక్షస్థలం పై హారాలు ఉయ్యాలలాగాళ్ళకు ఉగ-
డం, చేతుల్లోని గాజుల గలగలలు అనేకవిధాలుగా మ్రోగడం
కొప్పులు చెంపలపైకి వ్రేలాడటం, తనువుపై చెమట బిందు-
వులు కారడం మొదలైన వాటిని గూర్చి అన్నమయ్య వర్ణిం-
చాడు.

పిల్లల్ని నిద్రపుచ్చడానికి తల్లులు జోరొడుతూ పాడే
పాటలు జోలపాటలు. ఈ పాటలలో సాధారణంగా ఎత్తుగడ
లోగానీ, చరణంలో చివరగానీ జో, జో జో అనేవి ఆవృత్తి
అవుతాయి.

‘జోవమృతానంద జోజోముకుంద
రావె పరమానంద రావగోవింద
నందునింటను జేరినయము ఓలంగ
చంద్రవదనలు నీకు సేవ చేయంగ
వందముగ వారిఁడ నాడు చుండగ
మందలకు దొంగ మా ముద్దురంగ ॥

అంగుగాఁ తాళపాకన్నయ్య చాల
శృంగార రచనగా జెప్పెనీ జోల
సంగతిగ సకిల సంపదలు నీవేళ
మంగళము తిరుపట్ల మదనగోపాల’ ॥

(అన్నమాచార్య చరిత్ర పీఠిక)

అనే తొమ్మిది చరణాలున్న ఈ జోలపాటను శ్రీ వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు, శ్రీ విస్సా అప్పారావు పంతులగారి ఇంట్లోవారి పూర్వము వ్రాసి వుంచుకొన్న సంకీర్తనల సముదాయం నుండి సేకరించి అందులో అన్నమాచార్య పేరు ఉండటాన్ని గుర్తించారు.

ఈ సంకీర్తన అన్నమయ్య కృతంగానే లోకంలో దాగా ప్రసిద్ధమయింది. ఇందులో గోపులను మేపడం, రేపల్లెలో గొల్లితల ఇండ్లలో పాలు పెరుగు త్రాగడం, భార్యపిర్తల మధ్యచిన్నచిన్న జగదాలు కల్పించడం, గోవర్దనగిరి గొడుగుగా పట్టడం, కంసుని వధించడం మొదలైన కృష్ణావతార విశేషాలు వర్ణించబడ్డాయి.

అన్నమయ్య సంకీర్తనల మూడవ సంపుటంలో

‘జోజోయని మీరు జోలపాడరో
సాజపుజయంతి నేడే సఫల మిందరికి ॥

అదె చంద్రోదయ మాయ హరియవతారమందె
మొదల జారకర్మములు సేయరో
అదన పుత్రోన్మేషమట పుణ్యాహము చేసి
కదిసి యిట్టి నామకరణము జేయరో॥ (3-461)

అనే మరో జోల పాటరీతిలో వ్రాసిన సంకీర్తన కనిపిస్తుంది. ఇందులో ‘జోజో’ అనే పదం ఎత్తుగడలో ఉంది. నేడు శ్రీహరి శ్రీకృష్ణుడుగా అవతరించిన జన్మదినం, మన అందరి కోరికలు సఫలమవుతాయి ఇప్పుడే వస్తున్నాడు కూడా ఉదయించాడు కాబట్టి జారక కర్మలు నివ్వహించండి పుణ్యస్నానం చేయండి నామకరణం చేయండి. దీనిని దేవరీ వసుదేవులకు అందించండి, గంభీరక్షరలువల్లండి గాఢానికి అన్నం ముద్ద పెట్టండి బాలానికి పోషకాహారాలు చేయండి, హరితులెత్తండి అంటూ ముత్తైదువప్రీతి చెబుల్సి హెచ్చరించడం కనిపిస్తుంది. ఇలాంటి ఈ దివ్య దానదే పెరిగి పెద్దకొరవల్సి. రాక్షసుల్సి. కంసాదుల్సి సంహరించి భూభారాన్ని అణచి ధర్మాన్ని ఉద్ధరించాడని అన్నయమయ్య లోకానికి తెలియ జేసాడు.

అన్నమయ్య సంకీర్తనలలో బాలలకోసం తల్లులుపాడే ఈ ఉయ్యాల, లాలి, జోపాటలలో ప్రధానంగా శ్రీకృష్ణావతార విశేషాలే కనిపిస్తాయి బాలలకు హాయిగాల్సే సంగీతంతో పాటు దైవభక్తిని కూడా రంగిరించి అందించాలని అన్నమయ్య ఉద్దేశం. ఈ పాటలు పాడటానికి సుళుంగను, వినడానికి శ్రావ్యంగాను ఉంటాయి. కాబట్టి పాడేవారు వినేవారు ఇద్దరూ పవిత్రమైన ఆనందంతో పరవశిస్తారు.

అందులో సగవద్భక్తి విషయాలు ఉండటం బట్టి భక్తి పెంపొందించుకుంటారు ఎంపిపోరుపెట్టి ఏడుస్తున్న పిల్లలైనా అదమరచి నిద్రపోతారు. ఇవి స్వచ్ఛమైన బాలలకే కాక అనేక రకాల బాధలలో నిత్యం తల్లడిల్లే పెద్దలకు కూడా ఎంతో ఊరడిని కలిగిస్తాయి. ఈ సమ్మోహన శక్తి ఒక్క దైవభక్తికీ, సంగీతానికే ఉందికాబట్టి అన్నమయ్య అన్నిరకాల సంకీర్తనలతోపాటు బాలల సంకీర్తనలు కూడా రచించి బాలల హృదయల్లోకూడా చెదలని స్థానం సంపాదించుకొన్నాడు.

చిరునామా

బి. గోవిందనాయుడు

C/o జి. ఎస్. భాస్కరరావు ఎం. ఎ.

(ప్రాజెక్ట్ అసిస్టెంట్)

తెలుగు విశ్వవిద్యాలయం

సాహిత్యపీఠం

చొమ్మూరు - 533 124

రాజమండ్రి ప్రాంగణం.

—||—

అంతరించిన మిసీకవిత

- సూర్యదేవర రవికుమార్

1979 నుండి తెలుగులో కొత్త కవితారూపం మిసీకవికగా అవతరించి అది ఒక పిస్లవం (వెల్లువ)గా కొన్నాళ్ళు వర్ధిల్లి

ఇప్పుడు నామరూపాలు లేకుండా ప్రోవటం గమనిస్తే ఎంతో ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. మినీకవిత్వం వికాసాలకుగల చారిత్రక కారణాలను విశ్లేషిస్తూ తిరికేతక హడావుడిగా ఉన్నాయీ నాటి యాంత్రిక యుగంలోని కవిత్వాభిమానులు దీర్ఘవచన కవిత్వాలను చదవలేకపోతున్నారని అందువలననే మినీకవిత్వ తాత్కాల చారిత్రక అవసరంగా అవిచ్ఛిందించినది సరికొలుపులు వివరించారు. పైగా, దిన వారపత్రికలలో కవిత్వం కేటాయించే చోటుపై గల వత్తిడివలన కూడా పత్రికలు మినీకవిత్వాలను ప్రోత్సహించాయని సమర్థించారు. మినీ కవిత్వ రచనలలో పోటీలు నిర్వహించబడినవి. వందల సంఖ్యలో మినీ కవిత్వాలను సంకలనం చేసి మినీకవిత్వ సంపుటాలను వెలువరించటం జరిగాయి కవిత్వం సైజులోవచ్చిన మార్పుకు అనుగుణంగా కవిత్వ సంజటి సైజులోకూడా మార్పువచ్చి పాకెట్ సైజు మినీ కవిత్వ సంపుటాలు వెలువడ్డాయి పాఠకుల ఆదరణతో పునర్ముద్రణలూ పొందాయి.

ఈ స్థితిలోనే మినీ కవిత్వం లక్షణ నిర్దేశం జరిగింది. దానిని గూర్చి చర్చించుచున్న జరిగాయి ప్రముఖ పత్రికలన్నీ కూడా ఈ విమర్శలనాహ్వానించాయి. మినీకవిత్వంపై ప్రత్యేక సమీక్ష వ్యాస సంకలనాలు కూడా వెలువడ్డాయి. ఇది మినీ కవిత్వ విప్లవయుగం అని దాని అభిమానులు అభివర్ణింపకొన్నారు.

ఇంత విస్తృత ప్రచారానికి నోచుకున్న మినీ కవిత్వ ప్రక్రియ పెట్టుమని పడేళ్ళకూడా బతికి బట్టబిడ్డలేకపోవటం ఆశ్చర్యకరమైన విషయం దీర్ఘ వాచకాల సన్దేశించపలసిన అవసరం ఉంది. ఈనాటి పత్రికలలో మినీకవిత్వం కన్పించవు. మినీకవిత్వ సంకలనాలు రావటంలేదు. దీర్ఘవచన కవిత్వం మళ్ళీ విజృంభిస్తోంది. ఏ పత్రికలు కవిత్వానికి నిరేఖించిన చోటును పొదుపుగా వాడుకోవటానికి మినీకవిత్వాలను అదరించాయో అవే యీనాడు చచ్చిని పత్రికలతో (ద్వీ) వచన కవిత్వం ప్రచురిస్తున్నాయి మూడు పూవులు ఆరుకాయలుగా రకరకాల ముస్తాడులతో వచన కవిత్వం దాదాపు పట్టుకొని పత్యం వహిస్తోంది నేడు. పెద్ద కవిత్వం కూడా నిరాదరణకు గురి అవుతోంది. అన్ని కవిత్వ రూపాలను అదరించిన 'భారతి'వంటి సాహిత్య పత్రికలు లేకపోవడం దీనికి ముఖ్య కారణంగా నేను భావిస్తాను. ఈనాటి కవిత్వంలో సీరియస్ గెస్ట్ కన్సిస్టెంట్. బేగంగా మారుతున్న సామాజికస్థితి చిత్రణ

యీ నాటి ప్రధాన కవిత్వాలక్ష్యం. చమత్కారాన్నో. ఒకచిన్న మెరుపునో 7. 8 కైన్లలో చూపి పారకుడివి ఆకట్టుకొనే మినీ కవిత్వంలో ఈనాటి సామాజికస్థితి చిత్రణను సమగ్రంగా చూపించటం సాధ్యకావనే భావంతోనే కవురీప్రక్రియను విడిచిపెట్టినట్లు భావించాలి. గతంలో మినీకవిత్వంలో సామాజిక స్థితి చిత్రణను సమర్థవంతంగా నిర్వహించిన కవులు కూడా ఈనాడు దానిని అదరించకపోవటం గమనార్హం. సమర్థులైన కవులు రసవంతమైన కవిత్వాన్ని ఏ రూపంలో వ్రాసినా పత్రికలు అదరిస్తూనే ఉంటాయి. లబ్ధిప్రతిష్ఠలైనవారి రచనలు నిరాదరణకు గురికావు గదా! అందువలన కవులకు కూడా ఈ మినీ కవిత్వంపై మోజు తీరిపోయిందని చెప్పవచ్చు.

మినీకవిత్వ ఎందరినో కవులుగా రూపొందించింది ఆ ప్రక్రియ తెరమరుగవటంతో దానితోపాటే ఆయాకవులుకూడా తెరమరుగై పోయారు. ఇవాళ పత్రికలలో కన్పిస్తున్న కవిత్వ రచయితలలో అధికులు ఒక తపస్సుగా కవిత్వకళను సానచెట్టి మెరుగులు దిద్దుకొంటున్నవారే కాని ఉబుసుపోకకు కవిత్వం చెపుతున్నవారు. పత్రికలు కవిత్వాన్ని బాగా వడకట్టే ప్రచురిస్తున్నాయి. అవడపోతలో మినీకవిత్వ దిగజారిపోయింది.

1986 లో పత్రికలలో వెలువడిన కవిత్వంలో 35.18 శాతం మినీ కవిత్వం అవి యీనాడు అదృశ్యంకావటం విచారకరం. అయినా మినీకవిత్వ కలిగించిన అనుభూతులు మెరిసిన మెరుపులు స్మృతిపటంనుండి తొందరగా తొలగిపోవు. కవురీప్రక్రియను పూర్తిగా నిరాదరించటం న్యాయంకాదు. సామాజిక స్పృహ, ప్రేమవాదాలతో చేచెక్కిపోతున్న కవిత్వప్రపంచంలో చిరుజల్లులు కురిపించి మినీకవిత్వం ఉంటూనే ఉండాలి. పాఠకులలో కవిత్వ పరనాస క్రింది కలిగించే యీ మినీకవిత్వం విస్మరించరాదు.

వ్యాసకర్త విరునామా
—సూర్యదేవర రవికుమార్
పశువైద్యశాల
పెదపులివర్రు, 522 257
గుంటూరుజిల్లా

